

31998L0071

L 289/28

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

28.10.1998.

DIREKTIVA 98/71/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**od 13. listopada 1998.****o pravnoj zaštiti dizajna**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 100.a,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i socijalnog odbora ⁽²⁾,u skladu s postupkom utvrđenim u članku 189.b Ugovora ⁽³⁾, s obzirom na zajednički tekst koji je odobrio Odbor za mirenje 29. srpnja 1998.,

(1) budući da ciljevi Zajednice, kako su utvrđeni u Ugovoru, uključuju postavljanje temelja sve bliskije unije među ljudima Europe, potičući bliskije odnose između država članica Zajednice i osiguravajući gospodarski i socijalni napredak zemalja Zajednice zajedničkim djelovanjem kako bi se uklonile prepreke koje dijele Europu; budući da s tim ciljem Ugovor omogućuje uspostavljanje unutarnjeg tržišta značajnog po ukidanju prepreka slobodnom kretanju robe i također uspostavljanje sustava koji jamči nenarušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu; budući da usklađivanje zakonodavstava država članica o pravnoj zaštiti dizajna promiče te ciljeve;

(2) budući da razlike u pravnoj zaštiti dizajna koje pružaju zakonodavstava država članica izravno utječu na uspostavljanje i rad unutarnjeg tržišta vezano uz robu koja utjelovljuje dizajn; budući da takve razlike mogu narušiti tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu;

(3) budući da je stoga nužno za nesmetan rad unutarnjeg tržišta uskladiti zakonodavstava država članica o dizajnu Zajednice;

(4) budući da je, postupajući tako, važno uzeti u obzir rješenja i prednosti koje sustav dizajna Zajednice pruža poduzećima koja žele steći pravo na dizajn;

(5) budući da nije nužno poduzeti potpuno usklađenje propisa država članica o dizajnu i bit će dovoljno ako se usklađenje ograniči na nacionalne zakonske odredbe koje najizravnije utječu na rad unutarnjeg tržišta; budući da odredbe o sankcijama, pravnim lijekovima i provedbi treba prepustiti nacionalnom zakonodavstvu; budući da ciljeve ovog ograničenog usklađivanja ne mogu postići države članice djelujući samostalno;

(6) budući da države članice trebaju u skladu s tim ostati slobodne utvrditi postupovne odredbe vezane uz registraciju, obnavljanje i poništenje prava na dizajn i odredbe vezane uz učinke takvog poništenja;

(7) budući da ova Direktiva ne isključuje primjenu na dizajne nacionalnog ili zakonodavstva Zajednice koji osiguravaju zaštitu drugačiju od one dane registracijom ili objavom kao dizajna, kao što je zakonodavstvo koje se odnosi na neregistrirana prava na dizajn, žigove, patente i uporabne modele, nepošteno tržišno natjecanje ili građansku odgovornost;

(8) budući da je u nedostatku usklađenosti zakona o autorskom pravu važno utvrditi načelo kumulativne zaštite po specifičnom zakonu o zaštiti registriranih dizajna i zakonu o autorskom pravu, istodobno ostavljajući državama članicama slobodu određivanja razmjera zaštite autorskog prava i uvjeta pod kojima se pruža takva zaštita;

(9) budući da za postizanje ciljeva unutarnjeg tržišta uvjeti za dobivanje prava na registrirani dizajn moraju biti potpuno jednaki u svim državama članicama; budući da je s tim ciljem nužno dati jednaku definiciju pojma dizajna i zahtjeva vezanih uz novitet i individualni karakter koje moraju zadovoljavati prava na registrirani dizajn;

⁽¹⁾ SL C 345., 23.12.1993., str. 14. i SL C 142, 14.5.1996., str. 7.

⁽²⁾ SL C 388, 31.12.1994., str. 9. i SL C 110, 2.5.1995., str. 12.

⁽³⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 12. listopada 1995. (SL C 287, 30.10.1995., str. 157.), Zajedničko stajalište Vijeća od 17. lipnja 1997. (SL C 237, 4.8.1997., str. 1.), Odluka Europskog parlamenta od 22. listopada 1997. (SL C 339, 10.11.1997., str. 52.). Odluka Europskog parlamenta od 15. rujna 1998. Odluka Vijeća od 24. rujna 1998.

- (10) budući da je bitno, za olakšavanje slobodnog kretanja robe, načelno omogućiti da pravo na registrirani dizajn pruža nositelju prava jednaku zaštitu u svim državama članicama;
- (11) budući da se zaštita dodjeljuje registracijom nositelja prava za ona obilježja dizajna proizvoda, u cjelosti ili djelomično, koja su vidljivo prikazana u primjeni i stavljena na raspolaganje javnosti, objavljivanjem ili konzultiranjem bitne dokumentacije;
- (12) budući da se zaštita ne treba proširiti na one sastavne dijelove koji nisu vidljivi tijekom uobičajene uporabe proizvoda ili na obilježja dijelova koji nisu vidljivi kad se dio sastavi ili koji sami po sebi ne zadovoljavaju zahtjeve vezane uz novitet i individualni karakter; budući da obilježja dizajna koja su isključena iz zaštite iz navedenih razloga ne treba uzeti u razmatranje u svrhu procjene ispunjavaju li druga obilježja dizajna zahtjeve za zaštitu;
- (13) budući da se procjena o tome ima li dizajn individualan karakter treba temeljiti na tome razlikuje li se jasno opći dojam kojega on ostavlja na obaviještenog korisnika koji promatra dizajn od onoga koji na njega ostavlja postojeći korpus dizajna, uzimajući u obzir prirodu proizvoda na kojeg je dizajn primijenjen ili u kojem je utjelovljen, a posebno industrijski sektor kojemu pripada i stupanj slobode dizajnera u stvaranju dizajna;
- (14) budući da ne treba sprečavati tehnološke inovacije dodjeljujući zaštitu dizajna obilježjima određenima isključivo tehničkom funkcijom; budući da se podrazumijeva da to ne uključuje da dizajn mora imati estetsku kvalitetu; budući da, isto tako, međudjelovanje proizvoda različitih marki ne treba sprečavati proširujući zaštitu na dizajn mehaničkog pribora; budući da obilježja dizajna koja su isključena iz zaštite zbog tih razloga ne bi trebalo uzeti u obzir u svrhu procjene ispunjavaju li druga obilježja dizajna zahtjeve za zaštitu;
- (15) budući da mehanički pribor modularnih proizvoda može ipak sačinjavati važan element inovativnih karakteristika modularnih proizvoda i predstavljati glavnu promidžbenu vrijednost pa bi stoga trebao biti prihvatljiv za zaštitu;
- (16) budući da pravo na dizajn ne postoji za dizajn koji je suprotan javnoj politici ili prihvaćenim moralnim načelima; budući da ova Direktiva ne usklađuje nacionalne koncepcije javne politike ili prihvaćenih moralnih načela;
- (17) budući da je za nesmetan rad unutarnjeg tržišta od velike važnosti ujediniti razdoblje zaštite koje pružaju prava na registrirani dizajn;
- (18) budući da odredbe ove Direktive ne dovode u pitanje primjenu pravila tržišnog natjecanja iz članaka 85. i 86. Ugovora;
- (19) budući da je hitno donošenje ove Direktive postalo vrlo potrebno za neke industrijske sektore; budući da potpuno usklađivanje zakonodavstava država članica o korištenju zaštićenih dizajna u svrhu dozvole popravka složenog proizvoda kako bi povratio njegov izvoran izgled, pri čemu proizvod koji utjelovljuje dizajn ili na koji je primijenjen dizajn sačinjava sastavni dio složenog proizvoda o čijem je izgledu ovisan zaštićeni dizajn, ne može se uvesti u sadašnjoj fazi; budući da nedostatak potpune usklađenosti zakonodavstava država članica o upotrebi zaštićenih dizajna za takav popravak složenog proizvoda ne treba predstavljati prepreku usklađivanju drugih nacionalnih odredbi prava o dizajnu koje najizravnije utječu na rad unutarnjeg tržišta; budući da iz tog razloga države članice trebaju u međuvremenu zadržati na snazi sve odredbe u skladnosti s Ugovorom koje se odnose na upotrebu dizajna sastavnog dijela upotrijebljenog u svrhu popravka složenog proizvoda kako bi se povratio njegov izvoran izgled, ili ako se uvedu neke nove odredbe vezane uz takvu upotrebu, svrha tih odredbi treba biti jedino liberalizacija tržišta takvih dijelova; budući da države članice koje na dan stupanja na snagu ove Direktive, ne osiguraju zaštitu dizajna sastavnih dijelova, ne moraju registrirati dizajne tih dijelova; budući da tri godine nakon dana provedbe Komisija treba podnijeti analizu posljedica odredbi ove Direktive na industriju Zajednice, na potrošače, na tržišno natjecanje i na rad unutarnjeg tržišta; budući da s obzirom na sastavne dijelove složenih proizvoda analize trebaju posebno uzeti u obzir usklađivanje na temelju mogućih opcija uključujući sustav naknade i ograničeno razdoblje isključivosti prava; budući da najkasnije godinu dana nakon podnošenja analize Komisija treba, nakon savjetovanja s najviše pogođenim stranama, predložiti Europskom parlamentu i Vijeću sve promjene ove Direktive potrebne za upotpunjavanje unutarnjeg tržišta s obzirom na sastavne dijelove složenih proizvoda i sve druge promjene koje smatra nužnima;

- (20) budući da prijelazna odredba iz članka 14. vezana uz dizajn sastavnog dijela upotrijebljenog s ciljem popravka složenog proizvoda kako bi se povratio njegov izvoran izgled ne smije predstavljati prepreku slobodnom kretanju proizvoda kojeg sačinjava takav sastavni dio;
- (21) budući da se stvarni razlozi za odbijanje registracije u onim državama članicama koje predviđaju stvarnu provjeru primjene prije registracije te stvarni razlozi za poništenje prava na registrirani dizajn u svim državama članicama moraju detaljno navesti,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Definicije

Za potrebe ove Direktive:

- (a) „dizajn” znači izgled cijelog ili dijela proizvoda koji proizlazi iz njegovih obilježja, posebno linija, obrisa, boja, oblika, teksture i/ili materijala samog proizvoda i/ili ukrasa;
- (b) „proizvod” znači svaki industrijski ili ručno izrađen predmet, uključujući, između ostalog, dijelove za sastavljanje složenog proizvoda, ambalaže, opreme, grafičkih simbola i tipografskih znakova, osim računalnih programa;
- (c) „složeni proizvod” znači proizvod koji je sastavljen od više dijelova koji se mogu zamijeniti dozvoljavajući rastavljanje i ponovno sastavljanje proizvoda.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na:
- (a) prava na dizajn registrirana od strane središnjih ureda za industrijsko vlasništvo država članica;
- (b) prava na dizajn registrirana u Uredu za dizajn Beneluksa;
- (c) prava na dizajn registrirana međunarodnim ugovorima koji su na snazi u državi članici;
- (d) prijave za pravo na dizajn koje se navode pod točkama (a), (b) i (c).
2. U svrhu ove Direktive registracija dizajna također obuhvaća objavu koja slijedi nakon evidentiranja dizajna u uredu za industrijsko vlasništvo države članice u kojoj objava ima učinak ostvarivanja prava na dizajn.

Članak 3.

Uvjeti za zaštitu

1. Države članice štite dizajne registracijom i dodjeljuju isključiva prava njihovim nositeljima u skladu s odredbama ove Direktive.
2. Dizajn se štiti pravom na dizajn ako je nov i ima individualan karakter.
3. Dizajn primijenjen na ili utjelovljen u proizvod koji čini sastavni dio složenog proizvoda smatra se novim te se smatra da ima individualan karakter:
- (a) ako sastavni dio, jednom kad je utjelovljen u složeni proizvod, ostaje vidljiv tijekom uobičajene uporabe proizvoda; i
- (b) u onoj mjeri u kojoj ta vidljiva obilježja sastavnog dijela sama po sebi ispunjavaju zahtjeve noviteta i individualnog karaktera.
4. „Uobičajena uporaba” u okviru značenja stavka 3. točke (a) je uporaba krajnjeg korisnika, bez održavanja, servisiranja ili popravka.

Članak 4.

Novost dizajna

Dizajn se smatra novim ako takav isti dizajn nije stavljen na raspolaganje javnosti prije datuma evidentiranja prijave za registraciju ili ako je zatraženo pravo prvenstva, prije datuma priznatog prvenstva. Dizajni se smatraju istima ako se njihova obilježja razlikuju samo u nebitnim pojedinostima.

Članak 5.

Individualan karakter

1. Za dizajn se smatra da ima individualan karakter ako se sveukupni dojam koji ostavlja na obaviještenog korisnika razlikuje od sveukupnog dojma koji na takvog korisnika ostavlja bilo koji dizajn koji je stavljen na raspolaganje javnosti prije datuma evidentiranja prijave za registraciju ili ako je zatraženo pravo prvenstva, prije datuma priznatog prvenstva.
2. U ocjeni individualnog karaktera u obzir se uzima stupanj slobode dizajnera u razvoju dizajna.

Članak 6.

Iznošenje na vidjelo

1. Za potrebe primjene članka 4. i 5., dizajn se smatra stavljen javnosti na raspolaganje ako je bio objavljen nakon registracije ili drukčije, ili izložen, upotrijebljen u trgovini ili

drukčije iznesen na vidjelo, osim ako ti događaji ne mogu razumno postati znani specijaliziranim krugovima za predmetni sektor koji radi unutar Zajednice, u uobičajenom tijeku posla, prije datuma evidentiranja prijave za registraciju ili ako je zatraženo pravo prvenstva, prije datuma priznatog prvenstva. Dizajn se ne smatra stavljen na raspolaganje javnosti iz samog razloga što je bio razotkriven trećoj osobi pod eksplicitnim ili implicitnim uvjetima povjerljivosti.

2. Razotkrivanje se ne uzima u obzir u svrhu primjene članka 4. i 5. ako je dizajn za koji se zahtjeva zaštita prema pravu o registriranom dizajnu države članice stavljen na raspolaganje javnosti:

(a) od strane dizajnera, njegovog sljednika ili treće osobe kao rezultat informacije osigurane ili akcije poduzete od strane dizajnera ili njegovog sljednika;

(b) tijekom 12-mjesečnog razdoblja prije datuma evidentiranja prijave za registraciju ili ako je zatraženo pravo prvenstva, prije datuma priznatog prvenstva.

3. Stavak 2. također se primjenjuje ako je dizajn bio stavljen na raspolaganje javnosti kao posljedica zlouporabe u odnosu na dizajnera ili njegovog sljednika.

Članak 7.

Dizajni određeni svojom tehničkom funkcijom i dizajni međupovezivanja

1. Pravo na dizajn ne postoji za obilježja proizvoda koja su isključivo određena njegovom tehničkom funkcijom.

2. Pravo na dizajn ne postoji za obilježja proizvoda koja nužno moraju biti reproducirana u svojem istom obliku i dimenzijama kako bi se dozvolilo da se proizvod u kojem je dizajn utjelovljen ili na koji je primijenjen mehanički poveže s ili stavi u, oko ili nasuprot drugog proizvoda kako bi svaki proizvod mogao obavljati svoju funkciju.

3. Bez obzira na stavak 2., pravo na dizajn, pod uvjetima određenim u člancima 4. i 5. postoji za dizajn koji služi svrsi višestrukog sakupljanja ili spajanja međusobno zamjenjivih proizvoda unutar modularnog sustava.

Članak 8.

Dizajni u suprotnosti s javnom politikom i moralom

1. Pravo na dizajn ne postoji za dizajn koji je u suprotnosti s javnom politikom ili prihvaćenim moralnim načelima.

Članak 9.

Područje primjene zaštite

1. Područje primjene zaštite osigurano pravom na dizajn uključuje svaki dizajn koji na obaviještenog korisnika ne ostavlja različit sveukupni dojam.

2. U ocjeni područja primjene zaštite u obzir se uzima stupanj slobode dizajnera u razvoju dizajna.

Članak 10.

Uvjet zaštite

Nakon registracije, dizajn koji zadovoljava zahtjeve članka 3. stavka 2. zaštićen je pravom na dizajn za jedno ili više razdoblja od 5 godina od dana evidentiranja prijave. Nositelju prava se razdoblje zaštite može obnoviti za jedno ili više razdoblja, svako od pet godina, do ukupnog razdoblja od 25 godina od dana evidentiranja.

Članak 11.

Nevaljanost ili odbijanje registracije

1. Registracija dizajna odbija se ili, ako je dizajn registriran, pravo na dizajn proglašava se nevaljanim:

(a) ako dizajn nije dizajn za potrebe članka 1. točke (a); ili

(b) ako ne ispunjava zahtjeve članka od 3. do 8.; ili

(c) ako osoba koja prijavljuje pravo ili nositelj prava na dizajn nisu na to ovlašteni prema zakonodavstvu odnosno države članice; ili

(d) ako je dizajn u sukobu s prijašnjim dizajnom koji je bio stavljen na raspolaganje javnosti nakon dana evidentiranja prijave ili ako je zatraženo pravo prvenstva, prije datuma priznatog prvenstva i koji je zaštićen od dana prije rečenog dana registriranim dizajnom Zajednice ili prijavom za registrirani dizajn Zajednice ili pravom na dizajn odnosno države članice ili prijavom za takvo pravo.

2. Svaka država članica može odbiti registraciju dizajna ili, ako je dizajn bio registriran, proglašiti pravo na dizajn nevaljanim:

(a) ako je razlikovni znak upotrijebljen u narednom dizajnu i zakonodavstvo Zajednice ili zakonodavstvo odnosno države članice koje uređuje taj znak daje pravo nositelju znaka da zabrani takvu uporabu; ili

(b) ako dizajn predstavlja neovlaštenu uporabu djela zaštićenog zakonom o autorskom pravu odnosne države članice; ili

(c) ako dizajn predstavlja neodgovarajuću uporabu bilo kojeg predmeta navedenog u članku 6. točki (b) Pariške konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva, ili znački, emblema i grbova na štitu, drugih od onih obuhvaćenih člankom 6. točkom (b) spomenute Konvencije koji su od posebnog javnog interesa u odnosnoj državi članici.

3. Na razlog predviđen u stavku 1. točki (c) može se pozvati samo osoba koja je ovlaštena na pravo na dizajn prema zakonodavstvu odnosne države članice.

4. Na razloge predviđene stavkom 1. točkom (d) i stavkom 2. točkama (a) i (b) može se pozvati samo osoba koja podnese prijavu ili koja je nositelj proturječnog prava.

5. Na razlog predviđen stavkom 2. točkom (c) može se pozvati samo osoba ili subjekt na koje se uporaba odnosi.

6. Stavci 4. i 5. ne dovode u pitanje slobodu država članica da predvide da se na razloge utvrđene u stavku 1. točki (d) i stavku 2. točki (c) može pozvati odgovarajuće ovlašteno tijelo odnosne države članice na vlastitu inicijativu.

7. Kad se odbije registracija za dizajn ili se pravo na dizajn proglasi nevaljanim prema stavku 1. točki (b) ili stavku 2., dizajn se može registrirati ili pravo na dizajn zadržati u izmijenjenom obliku, ako u tom obliku zadovoljava zahtjeve zaštite i ako se zadrži identitet dizajna. Registracija ili zadržavanje u izmijenjenom obliku može uključivati registraciju kojoj je priloženo djelomično poricanje od stane nositelja prava na dizajn ili unos u registar dizajna odlukom suda kojom se utvrđuje djelomična nevaljanost prava na dizajn.

8. Svaka država članica može osigurati da se, iznimno od odredaba stavaka od 1. do 7., razlozi odbijanja registracije ili poništenja prava koja su na snazi u toj državi prije datuma stupanja na snagu odredaba potrebnih za zadovoljavanje ove Direktive, primjenjuju na prijave za dizajn koje su sastavljene prije tog datuma i na registracije nastale kao rezultat navedenog.

9. Pravo na dizajn može se proglasiti nevaljanim čak i nakon zastare ili odricanja prava.

Članak 12.

Prava koja proizlaze iz prava na dizajn

1. Registracija dizajna svom nositelju osigurava isključivo pravo na uporabu i pravo da spriječi svaku treću stranu koja

nema suglasnost za njegovo korištenje da ga koristi. Spomenuta će uporaba obuhvatiti, posebno stvaranje, nuđenje, stavljanje na tržište, uvoz, izvoz ili uporabu proizvoda u kojem je dizajn utjelovljen ili na koji je primijenjen ili skladištenje takovog proizvoda u te svrhe.

2. Ako se, prema zakonodavstvu države članice, postupci iz stavka 1. ne mogu spriječiti prije datuma kada su odredbe nužne za zadovoljavanje odredbi ove Direktive stupile na snagu, ne može se pozivati na prava koja proizlaze iz prava na dizajn kako bi se spriječilo da bilo koja osoba koja je započela te postupke prije tog datuma te postupke i nastavi.

Članak 13.

Ograničenje prava koja proizlaze iz prava na dizajn

1. Prava koja proizlaze iz prava na dizajn po registraciji ne provode se s obzirom na:

(a) postupke napravljene privatno u nekomercijalne svrhe;

(b) postupke napravljene u eksperimentalne svrhe;

(c) postupke reprodukcije u svrhe citiranja ili podučavanja, uz uvjet da su takvi postupci u skladu s praksom poštene trgovine i ne utječu na nepropisan način na uobičajeno iskorištavanje dizajna te da se navede izvor.

2. Dodatno, prava koja proizlaze iz prava na dizajn nakon registracije ne provode se s obzirom na:

(a) opremu na brodovima i zrakoplovima registriranim u drugoj zemlji kada isti privremeno uđu na državno područje odnosne države članice;

(b) uvoz rezervnih dijelova i pribora u odnosnu državu članicu; u svrhu popravka takvih brodova i zrakoplova;

(c) izvedbu popravaka takvih brodova i zrakoplova.

Članak 14.

Prijelazna odredba

Dok se ne usvoje izmjene ove Direktive na prijedlog Komisije u skladu s odredbama članka 18., države članice zadržavaju na snazi svoje postojeće pravne propise koji se odnose na uporabu dizajna sastavnog dijela upotrijebljenog u svrhu popravka složenog proizvoda kako bi se obnovio njegov izvorni izgled i uvode promjene tih odredbi samo ako je njihova svrha liberalizacija tržišta takvim dijelovima.

Članak 15.**Iscrpljenje prava**

Prava koja proizlaze iz prava na dizajn nakon registracije ne proširuju se na postupke vezane uz proizvod u koji je utjelovljen ili na koji se primjenjuje dizajn uključen u okviru zaštite prava na dizajn kada je proizvod stavljen na tržište u Zajednici od strane nositelja prava na dizajn ili uz njegovu suglasnost.

Članak 16.**Odnos prema drugim oblicima zaštite**

Odredbe ove Direktive ne dovode u pitanje bilo koje odredbe zakonodavstva Zajednice ni zakonodavstva odnosno države članice koje se odnose na neregistrirana prava na dizajn, žigove ili druge razlikovne znakove, patente i uporabne modele, tipografske znakove, građansku odgovornost ili nepošteno tržišno natjecanje.

Članak 17.**Odnos prema autorskom pravu**

Dizajn zaštićen pravom na dizajn registriran u, ili s obzirom na državu članicu, u skladu s ovom Direktivom, također je pogodan za zaštitu zakonom o autorskom pravu te države od datuma stvaranja dizajna ili utvrđivanja u bilo kojem obliku. Mjeru u kojoj i uvjete pod kojima se dodjeljuje takva zaštita, uključujući razinu zahtijevane izvornosti, određuje svaka država članica.

Članak 18.**Revizija**

Tri godine nakon dana provedbe određenog u članku 19., Komisija podnosi analizu posljedica odredbi ove Direktive za industriju Zajednice, posebno industrijske sektore koji su najviše pogođeni, naročito proizvođače složenih proizvoda i sastavnih dijelova, za potrošače, za tržišno natjecanje i za rad unutarnjeg tržišta. Najkasnije godinu dana kasnije, Komisija predlaže Europskom parlamentu i Vijeću sve promjene ove Direktive potrebne za završavanje unutarnjeg tržišta s

obzirom na sastavne dijelove složenih proizvoda i bilo koje druge promjene koje smatra potrebnima s obzirom na savjetovanja sa stranama koje su najviše pogođene.

Članak 19.**Provedba**

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom prije 28. listopada 2001.

Kada države članice donose ove odredbe, te odredbe prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju odredbe nacionalnog prava koje donose u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 20.**Stupanje na snagu**

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europskih zajednica*.

Članak 21.**Adresati**

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Luxembourg 13. listopada 1998.

Za Europski parlament

Predsjednik

J. M. GIL-ROBLES

Za Vijeće

Predsjednik

C. EINEM